

De
meermin
van
Black
Conch

Monique Roffey

Honderden jaren geleden was Aycayia een gewone jonge vrouw, wier vader een belangrijke stamoudste was. De dorpsvrouwen waren jaloers op haar schoonheid en riepen een vloek over haar af, waardoor ze veranderde in een meermin. Eeuwenlang zwemt ze door de Caribische wateren, tot ze op een dag boven water wordt gelokt door de gitaarmuziek van een jonge visser genaamd David Baptiste. Wanneer Aycayia, na een afschuwelijke strijd, wordt gevangen door Amerikaanse sportvissers en als trofee op de kade wordt opgehangen, redt David haar. Behoedzaam weet hij haar vertrouwen te winnen en met pijn en moeite verandert ze weer in een vrouw. Maar transformaties zijn niet altijd permanent en afgunst kan, net als liefde, zo krachtig zijn als een orkaan.

De meermin van Black Conch is een betoverend verhaal over liefde en vertrouwen, familie en vriendschap in een kleine gemeenschap op een Caribisch eiland – een wereld die memorabel tot leven wordt gewekt in een roman die zich kan meten met *De oude man en de zee* en *Liefde in tijden van cholera*.

‘Niet je gangbare meermin. Geen gekam voor de spiegel, geen haar als Lorelei. Geen kwestie van vangen en weer vrijlaten...’ – Margaret Atwood

www.uitgeverijorlando.nl

9 789083 104362

MONIQUE ROFFEY

De meermin van Black Conch

Vertaald uit het Engels door Kees Mollema

uitgeverij
ORLANDO

© 2020 Monique Roffey

Oorspronkelijke title *The Mermaid of Black Conch*

Oorspronkelijke uitgever Peepal Tree Press Ltd, Leeds

© 2021 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv,

Amsterdam en Kees Mollema

Omslagillustratie Harriet Shillito

Omslagontwerp Jonathan Bowen / Peepal Tree Press

Foto auteur Marlon James

Zetwerk Pre Press Media Groep

ISBN 978 90 831043 6 2

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

I SIMPLICITY

De dreadlocks van David Baptiste zijn grijs en zijn ledematen zijn verschrompeld tot harde twijgen zwart koraal, maar er zijn nog altijd wat mensen in St. Constance die zich hem herinneren als jonge man, en de rol die hij speelde in de gebeurtenissen van 1976, toen die witte mannen uit Florida kwamen om te vissen op marlijn en een meermin uit zee trokken. Het gebeurde in april, nadat de lederschildpadden hun migratie waren begonnen. Sommigen zeiden dat zij daarmee was meegekomen. Anderen, degenen die ver op zee visten, zeiden dat ze haar eerder hadden gezien. Maar de meesten waren het erover eens dat ze nooit gevangen zou zijn als die twee zich hadden onthouden van hun gefirtflirt.

De wateren rond Black Conch zijn mooi in de vroege ochtend. David Baptiste ging er vaak zo vroeg mogelijk op uit, omdat hij de andere vissers te snel af wilde zijn en een goede vangst aan koningsvis en rode snapper wilde binnenhalen. Hij voer dan naar de puntige rotsen, een mijl of zo van Murder Bay vandaan, met de gebruikelijke uitrusting om hem gezelschap te houden nadat hij zijn lijnen had uitgegooid – een keutel van de beste plaatselijke *ganja* en zijn oude, afgeragde gitaar, die hij van zijn neef Nicer Country had gekregen en waarop hij niet al te virtuoos speelde. Doorgaans ging hij bij die rotsen voor anker, bond het roer vast, stak zijn joint op en tokkelde wat, terwijl de zon als een witte neonschijf boven de horizon uitsteeg, langzaam langzaam omhoogklom, almachtig in de zilverblauwe lucht.

David tokkelde op zijn gitaar en zong in zichzelf toen ze voor de eerste keer haar hoofd, bedekt met zeepokken en wier, boven de gladde, grijze zee uitstak, die haar felle, turkooizen tinten nog niet prijs gaf. Heel simpel, de meermin kwam boven en bekeek hem een tijdje, voordat hij om zich heen keek en haar zag.

‘Heilige Moeder van de Heilige God op aarde,’ riep hij uit. Ze dook weer onder het wateroppervlak. Snel snel legde hij zijn gitaar weg en tuurde aandachtig. Het was nog niet helemaal licht. Hij wreef in zijn ogen, alsof hij beter wilde zien.

‘Ayyy,’ riep hij over het water. ‘*Dushi*. Kom. *Mami wata!* Kom. Kom nu.’

Hij legde een hand over zijn hart, want dat maakte wilde sprongen in zijn borstkas. Zijn maag trilde van verlangen, angst en verwondering, want hij wist wat hij had gezien. Een vrouw met een rode huid, niet zwart, niet Afrikaans. Niet geel, geen Chinese vrouw, of een vrouw met goudkleurig haar uit Amsterdam. En ook geen blauwe vrouw, zo blauw als een verdomde vis. Rood. Ze was een roodhuid, een *Amerindian*. De bovenste helft van haar lichaam tenminste. Hij had haar schouders, haar hoofd, haar borsten en haar lange zwarte haar gezien: strengen vol zeewier, met daarin verstrikt anemonen en kroonslakken. Een meervrouw. Hij staarde een tijdje naar de plek waar ze was verschenen. Hij bekeek zijn joint nauwgezet; had hij die ochtend heel sterk spul gerookt? Hij schudde zichzelf wakker en keek geconcentreerd naar de zee, wachtend tot ze weer zou opduiken.

‘Kom terug,’ riep hij tegen de grijze diepte. De meermin had haar hoofd ver boven de golven uitgestoken, en hij had de blik op haar gezicht gezien, alsof ze hem aandachtig had bestudeerd.

Hij wachtte.

Maar er gebeurde niets. Niet die dag. Hij ging in zijn *pirogue* zitten en om de een of andere reden begon hij te hui-

len om zijn moeder, zomaar. Om Lavinia Baptiste, zijn lieve moeder, de bakker van het plaatsje, nog geen twee jaar dood. Later, toen hij bij zichzelf te rade ging, dacht hij terug aan al die verhalen die hij sinds zijn jonge jaren had gehoord, verhalen over wezens die half mens, half zeedier waren, maar die verhalen gingen over meermannen. Er was op Black Conch een legende over meermannen die diep in de zee woonden en af en toe aan land kwamen om te paren met de riviermeisjes – vertellingen uit de oude doos, uit de koloniale tijd. De oude vissers vonden het leuk om daarover te praten in de kroeg van Ce-Ce, aan het strand, tot laat in de nacht, na de nodige rum en te veel marihuana. De meermannen van Black Conch waren niets meer dan dat: verhalen.

Het was april, de tijd waarin de lederschilddadden naar het zuiden trokken, naar de wateren rondom Black Conch, het droge seizoen, met de roze pioenen die ontploften op de heuvels, geel en roze, als zwavelbommen, de tijd waarin alles obscene lustig begint te bloeien. Vanaf dat moment, toen de vrouw met de rode huid opsteeg uit het water en weer verdween, alsof ze hem wilde plagen, hoopte David vol smart haar weer te zien. Hij voelde een bitterzoete melancholie, alsof zijn geest zacht werd gestreeld. Had niets te maken met wat hij had gerookt. Die dag was een deel van hem ontvlamd, een deel waarvan hij niet vermoedde dat het zo brandbaar was. Hij voelde hevige steken in het platte deel van zijn borstkas, tussen zijn ribben, in zijn solar plexus.

‘Kom terug, nu,’ zei hij, zacht zacht en beschaafd, nadat de tranen om zijn moeder waren opgedroogd en zijn gezicht strak aanvoelde van het zout. Er was iets gebeurd. Ze was boven de golven uitgestegen en had hem, een eenvoudige visser, uitgekozen.

‘Kom nu, dushi,’ smeekte hij, nog zachter dan eerder, alsof hij haar wilde lokken. Maar het wateroppervlak bleef zo glad als een spiegel.

De volgende ochtend ging David naar exact dezelfde plek, bij de puntige rotsen net buiten Murder Bay, waar hij uren wachtte en niets zag. Hij rookte niets. Volgende dag, zelfde verhaal. Vier dagen lang voer hij naar die rotsen in zijn pirogue. Hij zette de motor af, gooide het anker uit en wachtte. Hij sprak met niemand over wat hij had gezien. Hij meed de kroeg van Ce-Ce, zijn vriendelijke maar luidruchtige tante die het etablissement uitbaatte. Hij meed zijn neven, zijn maatjes in St. Constance. Hij ging naar zijn huisje op de heuvel, het huisje dat hij zelf had gebouwd en dat was omringd door bananenbomen, waar hij woonde met zijn hond, een vuilnisbakkenras die hij Harvey had genoemd. Hij was gespannen. Hij ging vroeg naar bed om vroeg op te kunnen staan. Hij moest de meermin weer zien, om er zeker van te zijn dat zijn ogen hem niet hadden bedrogen. Hij moest de brand in zijn hart zien te blussen, de zinding in zijn zenuwen tot bedaren zien te brengen. Hij had dit gevoel nog nooit gehad, zeker niet voor een vrouw van vlees en bloed.

Toen hij op de vijfde dag, rond zessen, op zijn gitaar tokkelde en een liedje neuriede, liet de meermin zich weer zien.

Deze keer sloeg ze met een hand op het water en piepte als een vogel. Toen hij opkeek, schrok hij niet meer zo erg, hoewel zijn maag opnieuw samentrok en elke vezel in zijn lichaam zich spande. Hij verroerde zich niet en bekeek haar eens goed. Ze dreef aan de bakboordzijde van zijn boot, cool cool, als een normale vrouw op een vlot, maar dan zonder vlot. De meermin, met lang zwart haar en grote, stralende ogen, bekeek hem lang en achterdochtig. Ze hield haar hoofd schuin en toen pas beseftte David dat ze naar zijn gitaar keek. Langzaam langzaam, zodat ze niet opnieuw zou verdwijnen, pakte hij de gitaar, begon te tokkelen en zachtjes te neuriën. Ze bleef waar ze was, keek naar hem, maakte trage slagen in het water met haar armen en haar enorme staart.

De muziek had haar bij hem gebracht, niet het geluid van

zijn motor, hoewel ze dat ook kende. Het was de magie van de muziek, het lied dat in elk wezen op aarde leeft, ook in meerminnen. Ze had al lang geen muziek meer gehoord, misschien wel in geen duizend jaar, en de tonen hadden haar onweerstaanbaar naar het wateroppervlak getrokken, heel langzaam en heel geïnteresseerd.

Die ochtend speelde David zachte gezangen voor haar, die hij als jongen had geleerd en die God loofden. Hij zong godsdienstige liederen, liederen die de tranen in zijn ogen deden opwellen. En zo bekeken ze elkaar tijdens deze tweede ontmoeting, gescheiden door een klein stukje zee – een jonge, betraande visser van Black Conch met een oude gitaar en een meermin die was meegevoerd door de stromingen rondom Cuba, waar men ooit over haar sprak en haar Aycayia noemde.

*

Op een nacht verdwijn ik in een grote storm
lang lang geleden
Eiland waar ooit het Taínovolk woonde
en de mensen vóór de Taíno
Noordelijk langs deze eilanden en ook naar het westen
Het eiland dat ik me herinner
had de vorm van een hagedis
Ik heb de zee gezien
Ik heb haar glorie gezien
Ik heb haar kracht gezien
de macht van haar koninkrijk
Ik heb gezwommen in haar woede
Ik heb gezwommen in haar verdriet
Ik heb gezwommen over haar fluwelen bodem
het koraal
de steden daar beneden
Ik heb gezwommen onder eilanden

Ik heb gezwommen, dicht bij de kust, in kleine golven
en zag kinderen spelen
Ik heb gezwommen met trage, stalen kano's
Ik heb overal in deze archipel gezwommen
Ik heb gezwommen met een grote groep dolfijnen
Ik heb gezwommen met een school vissen
zo groot als een heel menselijk wezen
Ik heb gedoken in muren van water
als vrouw zou ik snel zijn overleden
Veertig jaarwielen? Kinderen, echtgenoot
het leven op land en het leven van geboorte en dood
In plaats daarvan leef ik nu al duizend jaarwielen
in zee
Ik was niet alleen toen ik werd vervloekt
ook een oude vrouw werd vervloekt
en ook zij verdween, op diezelfde avond
lang lang geleden, zo lang dat ik niet meer weet wanneer
alleen dat ze een orkaan opriepen
om mij ver weg te voeren
en mijn benen te verpakken in een staart

*

De memoires van David Baptiste, maart 2015

Altijd als ik de eerste lederschildpadden zie verschijnen, word ik blij. Ik weet dat zij, mijn meermin, ook snel zal komen en blij is me weer te zien. Ik keek elke ochtend uit naar haar, vanaf april. Ze wist me altijd te vinden, bij dezelfde puntige rotsen waar we elkaar voor het eerst zagen, een mijl van Murder Bay. Nog altijd een rustig plekje, zelfs tegenwoordig, omdat verdomme alle vissen in de zee zijn gevangen. Ik kijk meer dan de helft van me leven uit naar Aycayia. Ik heb genoeg

vrouwen gehad sinds die dagen, lang geleden, allerlei vrouwen – vriendinnen, ongehuwde moedertjes, geliefden – maar nooit ooit iemand als zij.

Ze was iets anders.

Ik ben nu een ouwe man, en ziek ziek, dus ik kennie veel meer bewegen, ziek dus ik kennie werken, nie naar zee en dus schrijf ik mijn verhaal. Ik ga zitten en drink een of twee glazen rum om mijn verdriet weg te spoelen, mijn verdomde hart te verdrinken in die fles. Na orkaan Rosamund veranderde alles, man, alles waait verdomme weg en dan, een jaar na die keer dat we elkaar zagen, komt ze terug, ja! Mejuffrouw Rain leert ze woordjes in die tijd dat ze bij mij was, nadat ze haar op die noodlottige dag uit zee trekken. Ze kent haar eigen taal en sommige woorden daarvan klonken als we seksten. Maar het was een taal van lang geleden en haar herinnering eraan was nie zo helder. Ze had de taal al heel lang nie meer gesproken. Toen we samenwoonden leren we de naam van elke vis, zij en ik, uit dezelfde encyclopedie van mejuffrouw Rain. Ik nam die mee op mijn boot. Aycayia houdt van leren en ze wilde de naam van elke vis in die hele verdomde oceaan weten, alles in zee en langs de kust. Ik leer zelf ook de helft van die namen – en elke vis heeft ook nog een Latijnse naam. Dus nu is ze een meermin die de naam van elke verdomde vis in zee kent, in twee talen, en sommige ook nog in haar eigen taal.

Ik schrik me dood als ik de meermin voor het eerst zie. Haar bovenlichaam komt omhoog uit zee. Ze was rood, als een Amerindiaanse vrouw, en geschubd en glanzend, alsof ze zichzelf goed had opgepoetst. Ze dook uit het niets op, man. Ik hoorde een plons en toen *woesj*.

Omhoog komt ze. Ze waardeert de liedjes die ik zong die dag. Bleek dat ze van de klank van mijn stem hield, hoe die over het water draagt. Later werd duidelijk dat ze vanuit Cubaanse wateren aan onze kust kwam. Pas veel later vertelde ze me haar vreemde verhaal en haar naam. Ze zwemt op de stro-

ming hierheen met een oude vrouw, Guanayoa. Ik weet nog hoe nieuwsgierig ze naar die encyclopedie keek. Welke naam heb ik, vraagt ze. Waarom staat er geen plaatje van mij in?

In de weken erna zag ik haar vrijwel elke dag. Ze leerde het geluid van de motor van mijn boot kennen. Alsof ze op me wachtte. Ik zorgde dat ik nie meer in het water piste. Daarvoor nam ik een oude jerrycan mee. Ik besloot geduldig te zijn en dus zat ik op haar te wachten, lange uren. Opeens zie ik een grote staartvin, zo groot als van een griend. Mijn hart werd warm. God, ze opende mijn hart, die meermin, in een keer. Door haar zwol mijn hart in mijn borstkas, opeens. Ze opende ook mijn gedachten, voor andere dieren en vissen die we nie kennen. Ze zwom verdrietig verdrietig in zee, zegt ze, voordat wij elkaar ontmoetten. Kweenie hoe ze al die jaren heeft overleefd, helemaal alleen in die grote oceaan. Daarvoor moet ze moedig zijn geweest, hoewel ze bang was voor mij toen we elkaar zagen, of voor wat ik zou doen als ik haar echt zou vangen. Zij en ik bekeken elkaar vaak, in verwondering, voordat die Amerikanen haar vingen.

Op een keer, toen we elkaar net hadden ontmoet, zwom ze dicht bij mijn boot. Toen kon ik haar echt goed zien. Haar hoofd was glad glad, delicaat, kleine ogen, klein gezicht. Ze ziet eruit als een vrouw van lang geleden, zoals de Taíno uit de oudheid, die ik op school in een geschiedenisboek zag. Haar gezicht was jong en helemaal nie mooi, en ik herkende er iets oerouds in. Ik zag het gezicht van een menselijke vrouw die ooit, eeuwen geleden leefde en me nu stralend aankeek. Ik zag haar borsten, onder een dunne schubbenhuid. Ik zag de vliezen tussen haar vingers, die dropen van sargassowier. Ook haar haar zat vol zeewier, zwart zwart, lang en vol prikkende wezens, alsof ze een kroon droeg van elektriciteitskabels. Telkens als ze haar hoofd boven het water uitsteekt, zie ik haar haar oplichten, alsof het vol vuurkoraal zit.

En dan haar staart. Gottedottedot! De dingen die een man

kan zien, vooral als hij oog heeft voor de natuur, en vlak bij zee woont.

Dat deel van dit wezen zag ik vanuit mijn boot. Meters en meters verweerd zilver. Ze zag er daardoor krachtig uit, alsof ze uit die staart zelf was gegroeid. Dan denk ik: deze visvrouw moet zo zwaar als een muilezel zijn. Ze moet met gemak honderdtachtig of tweehonderd kilo wegen. Toen ik haar voor het eerst zag, dacht ik dat ze uit de tijd kwam van Gods grote ordening, de tijd waarin alle schepsels werden geschapen. Ze kwam van toen vissen aan land kwamen, poten kregen en veranderden in reptielen. Ze was een schepsel dat nooit aan land was gekomen. Dat was wat ik dacht, voordat ik haar verhaal hoorde. Ik denk dat zij en haar soort ergens halverwege Gods schepping is blijven steken.

Ik was een jonge vent toen. Ik dacht nooit dat ik haar in de problemen zou brengen. Mannen hebben haar ellende gebracht, maar de vrouwen hebben haar pas echt vervloekt: daardoor werd ze een meermin in zee, gedoemd tot eenzaamheid, met haar seks verborgen in een grote staart. Dat waren die vrouwen van plan, om haar zo bij hun mannen weg te houden. Nadat ik haar red, denk ik nooit dat ze weer gekwetst zou worden, nie door mensen, nie door mij. Vaak zing ik voor haar en speel gitaar, bij die rotsen van Murder Bay. Nadat ik haar die tweede keer zag, gooide ik mijn lijnen nie meer uit, bang om haar aan de haak te slaan. Was mijn fout, evenwel, dat ze haar vangen, die yankees. Mijn fout. Ze dacht de motor van mijn pirogue, de Simplicity, te horen. Ik was op zee met hen, en dus zwom ze per ongeluk achter hun boot aan.